

byggnadsvård

Kila kyrkogård

Kila kyrka, Kila socken, Ålberga gård 3:4, Nyköpings kommun,
Strängnäs stift, Södermanlands län

Antikvarisk medverkan
Anläggande av askgravplats

Dag Forssblad

Kila kyrkogård

Kila kyrka, Kila socken, Ålberga gård 3:4, Nyköpings kommun,
Strängnäs stift, Södermanlands län

Antikvarisk medverkan
Anläggande av askgravplats

Dag Forssblad

Rapport 2013:08

© 2013 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & Utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkiv.bibliotek@dll.se
www.sorlandsmuseum.se

Författare: Dag Forssblad, antikvarie
Omslagsbild: Kila kyrka från nordväst (Slm D13-370)
Foto, där ej annat anges: Dag Forssblad, Sörmlands museum
Diarienummer: KN-KUS12-027

Allmänt kartmaterial: ©Lantmäteriverket. Ärende nr MS2006/01672

Nyköping 2013

Innehåll

INLEDNING	5
Bakgrund	5
Antikvarisk medverkan	5
Översiktlig beskrivning av Kila kyrka	6
Historik med relevans för ärendet	6
MARK- OCH ANLÄGGNINGSARBETEN	7
Markarbeten	7
Anläggningsarbeten	7
KULTURHISTORISK BEDÖMNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER	11
Källförteckning	13
Administrativa uppgifter	13

1 Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD) Katrineholm 9G SO med Kila kyrka markerad. Skala 1:50 000.

INLEDNING

Under perioden november 2012 till maj 2013 har mark- och anläggningsarbeten utförts på Kila kyrkogård. Arbetet har avsett anläggande av en askgravplats på kyrkogården.

Bakgrund

Kiladalens församlingen ansökte den 9 maj 2011 om tillstånd till nyanläggning av askgravplats på Kila kyrkogård. Underlaget var upprättat av Svalsta Byggkonsult AB, daterat den 28 februari 2011. Ansökan inkom till Länsstyrelsen i Södermanlands län den 9 maj 2011. Kompletterande handlingar inkom den 23 december 2011.

Länsstyrelsen beslutade den 3 februari 2012 med stöd av 4 kap 3 § Lag (1998:950) om kulturminnen mm att lämna tillstånd till ansökta åtgärder i enlighet med inkomna handlingar. I enlighet med länsstyrelsens beslut skulle samtliga arbeten utföras under antikvarisk medverkan och dokumentation.

Antikvarisk medverkan

Sörmlands museum fick uppdraget att svara för antikvarisk medverkan vid arbetets genomförande. Startmötet hölls den 7 september 2012. Arbetet har följts upp genom platsbesök, fortlöpande kontakt via telefon och e-post samt en antikvarisk slutbesiktning (2013-05-24).

2 Kila kyrkogård innan arbetet med den nya askgravplatsen påbörjades (Slm D13-371).

Översiktlig beskrivning av Kila kyrka

Kila kyrka uppfördes 1962-63. Kyrkan har en rektangulär planform förutom ett avrundat hörn i nordväst samt ett marginellt utskjutande torn med kluven överdel i öster. Kyrkans sockel är gråmålad medan fasaderna är slammade och avfärgade vita. Kyrkan svagt sluttande pulpettak har skivtäckning av kopparplåt som dragits ned över takfoten.

Kila kyrka ligger i en sluttning ovanför kyrkogården. Kyrkogården anlades i samband med att den första kyrkan på platsen uppfördes 1748-50 (figur 3). På kyrkogården är läget för 1700-talskyrkan markerat med en låg häck. Kyrkogårdens minneslund är placerad i denna kyrkas kor.

Historik med relevans för ärendet

Askgravplatsen har anlagts på den plats på kyrkogården där den tidigare kyrkan låg. Denna kyrka invigdes 1750 som en ersättare för Kila medeltida kyrka. Den medeltida kyrkan låg omkring 5 kilometer öster om nuvarande kyrka.

Orsaken till att kyrkan uppfördes på en ny plats var att sockens befolkningstyngdpunkt flyttades åt väster i och med att tre järnbruk anlades vid Ålberga, Stavsjö och Virå under senare delen av 1600-talet. Kyrkan från 1750 revs år 1964 när den nuvarande kyrkan stod färdig.

3 Kyrkan från 1750 fotograferad från sydväst år 1923, bilden beskuren. Foto: Dan Samuelsson (Slm M010833).

MARK- OCH ANLÄGGNINGSARBETEN

Markarbeten

Allt arbete har utförts av församlingens egen personal. Inför anläggandet av askgravplatsen utfördes mindre schaktningsarbeten vid de platser som skulle användas för urnnedsättning, se nedan. Schaktens djup varierade mellan 0,1-0,2 m. I samband med schaktningen konstaterades att schaktytornas översta 5-10 cm bestod av grästorv och matjord. Därunder följde ett lerigt lager som i vissa delar innehöll rivningsmaterial från den rivna kyrkan. I 1700-talskyrkans västra korsarm påträffades ytligt en större sten som möjligen har ingått i kyrkans grundmur. I den södra korsarmen iaktogs enstaka större stenar, träkol samt mur- och putsbruk.

Anläggningsarbeten

Askgravplatsen består av en urnrundel som har placeras centralt i den rivna korskyrkan. Utmed den häck som markerar kyrkans ytterväggar har sammanlagt sex urngravlinjer anlagts i det som var 1700-talskyrkans södra, västra och norra korsarmar. Kyrkogårdens minneslund ligger som tidigare nämnts i den östra korsarmen.

4 Arbetsområdet från sydväst i samband med anläggningsarbetet (Slm D13-372).

5 Platsen för 1700-talskyrkan från söder innan arbetet påbörjades (Slm D13-373).

6 Den nya askgravplatsen från söder (Slm D13-374).

7 Platsen för 1700-talskyrkan från norr innan arbetet påbörjades (Slm D13-375).

8 Den nya askgravplatsen från norr (Slm D13-376).

9 Kila kyrkogård från nordost i samband med pågående anläggningsarbete (Slm D13-377).

10 Kyrkogården från nordost vid den antikvariska slutbesiktningen i maj 2013 (Slm D13-378).

KULTURHISTORISK BEDÖMNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Sörmlands museum anser att utförandet av askgravplatsen är väl anpassat till kyrkogårdens befintliga värden. Utförandet och placeringen av askgravplatsen innanför den gamla kyrkans begränsningar kommer sannolikt att innebära att platsens historiska kontinuitet blir tydligare för kyrkogårdens besökare.

Redovisade arbeten har utförts med antikvarisk medverkan och i samråd i enlighet med Länsstyrelsens beslut. Arbetet godkänns härmed.

11 Kila kyrkogård och markeringen av 1700-talskyrkans läge från sydväst. Bilden är tagen från ungefär samma plats som Dan Samuelssons fotografi från 1923, se figur 3 (Slm D13-379).

Källförteckning

Arkiv

Sörmlands museums arkiv, Nyköping

Administrativa uppgifter

Fastighetsuppgifter

Objekt: Kila kyrkogård

Kommun: Nyköping

Fastighetsbeteckning: Ålberga Gård 3:4

Socken: Kila

Stift: Strängnäs

Län: Södermanland

Ekonomisk karta: 9G 2i Kila

Författningsskydd

Lag (1998:950) om Kulturminnen m m

Kyrkor uppförda före utgången av år 1939 skyddas enligt 4 kap. 3 § Lag (1998:950) om kulturminnen mm (KML). Enligt denna lag ska alla kyrkobyggnader och kyrkotomter som tillhör Svenska kyrkan samt alla begravningsplatser vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. För byggnader och anläggningar som tillkommit före 1940 gäller att de inte på något väsentligt sätt får ändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Detta tillståndskrav gäller också för vissa, särskilt utvalda byggnader och anläggningar som är yngre och som har höga kulturhistoriska värden. Kyrkliga inventarier av kulturhistoriskt värde ska förvaras och vårdas väl. Varje församling ska föra en förteckning över sådana inventarier.

Projektrelaterad information

Fastighetsägare: Kiladalens församling, Skolvägen 28, 611 70 Nyköping

Beställare: Kiladalens församling, Skolvägen 28, 611 70 Nyköping

Antikvarisk konsult: Dag Forssblad, Sörmlands museum, Box 314, 611 26 Nyköping

Övriga uppgifter

Länsstyrelsen i Södermanlands län, beslut 2012-02-07, dnr 433-1916-2012

Sörmlands museum, dnr KN-KUS12-027

Dokumentationsmaterial

Dokumentationsmaterial i form av arbetsmaterial och fotografier förvaras i Sörmlands museums arkiv, Nyköping.